

Asia: VN/4215/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi työriitojen sovittelusta annetun lain ja oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetun lain 32 a §:n muuttamisesta

Yleiset huomiot

Yleiset huomionne esityksestä.

STTK ry on osallistunut mietinnön valmisteluun työryhmässä ja pitää esityksiä kannatettavina. Työryhmän toimeksiantona oli arvioida työehtosopimusten rajariidoista laaditussa selvityksessä (TEM:n julkaisuja 2021:50) tehtyjä esityksiä lainsäädännön kehittämiseksi.

Lakiin työriitojen sovittelusta esitetyt muutokset liittyvät pääosin valtakunnansovittelijan nk. ennakoestäviin tehtäviin eli rooliin edistää työmarkkinaosapuolten välisiä suhteita ja sopimusneuvotteluja. Suomalainen sopimusjärjestelmä on murrosvaiheessa, jonka johdosta on tärkeää tukea työehtosopimusosapuolten vapaaehtoiseen neuvottelutoimintaan ja sovitteluun liittyviä menettelyjä. Sääntelyn selkiyttäminen on tärkeää myös yrityskohtaisten työehtosopimusten määrän lisääntyessä. Esityksen tavoitteena on vahvistaa osapuolten mahdollisuuksia saattaa työriita soviteltavaksi myös muissa kuin työrauhaa uhkaavissa riidoissa ja kuvata osapuolten sovitteluprosessiin liittyviä velvoitteita aikaisempaa selkeämmin. Työriitojen sovitteluun liittyviä hyviä käytäntöjä on hyödynnetty esityksen valmistelussa.

Tilastotietoa työehtosopimusten rajariitatilanteiden määristä ja taustoista oli niukasti käytettävissä ja saadut tiedot perustuivat lähinnä valtakunnansovittelijan arvioihin. Suuri osa rajariitatilanteista ei kuitenkaan koskaan päädy valtakunnansovittelijan käsittelyyn. Rajariitojen taustasyitä olisi tämän vuoksi syytä kartoittaa jatkossa kattavammin, samalla kun myös kokemusta vapaaehtoisen sovittelun toimivuudesta saadaan lisää.

Esityksen yleisperustelut

Huomionne esityksen yleisperusteluista.

Esityksen vaikutukset

Huomionne esityksessä arvioiduista vaikutuksista.

STTK katsoo, että esitetyt muutokset edistävät työmarkkinaosapuolten vapaaehtoista neuvottelua riitojen ratkaisemiseksi ja ovat sen vuoksi tavoitteiltaan kannatettavia.

Sovitteluun liittyvän valmistelun korostaminen voi parhaimmillaan nopeuttaa sovittelumenettelyä. On kuitenkin mahdollista, että vapaaehtoinen sovittelu lisää valtakunnansovittelijan toimiston työmäärää jatkossa.

Työriitojen sovittelusta annettuun lakiin lisättäväksi ehdotettu 9 a §

Huomionne ehdotetusta pykälästä ja sen säännöskohtaisista perusteluista.

Esityksen mukaan lakiin työriitojen sovittelusta lisättäisiin uusi 9 a § vapaaehtoisesta sovittelusta.

STTK katsoo, että vapaaehtoista sovittelua koskeva säännös selkiyttää sovittelumenettelyä. Esitys myös laajentaa vapaaehtoisessa sovittelussa soviteltavien riita-asioiden alaa siten, että mahdollisuudet saattaa työriita soviteltavaksi myös muissa kuin työrauhaa uhkaavissa riidoissa paranevat. Lisäksi jatkossa olisi mahdollista sovitella myös tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvia asioita.

Vapaaehtoisen sovittelun käynnistyminen edellyttää kaikkien osapuolten suostumusta. Valtakunnansovittelijalla olisi harkintavaltaa siinä, onko vapaaehtoisen sovittelun käynnistämiseksi edellytyksiä. Kun valtakunnansovittelijan velvollisuuksiin kuitenkin kuuluu edistää työmarkkinaosapuolten välisiä suhteita, olisi valtakunnansovittelijan lähtökohtaisesti harkittava tarkkaan sovittelusta pidättäytymistä.

STTK pitää tärkeänä, että vapaaehtoiseen sovitteluun ei ole liitetty työtaisteluoikeutta rajoittavaa harkinta-aikaa. Sääntelyn tavoitteena on tukea vapaaehtoista sovittelua ja harkinta-ajan säätäminen ei palvelisi tätä tavoitetta. Työtaisteluoikeus on lisäksi perustuslaissa ja kansainvälisissä sopimuksissa turvattu oikeus, jonka rajoittamiseen ei tässä yhteydessä ole syytä ryhtyä.

Työriitojen sovittelusta annetun lain 10 §:ään ehdotettu muutos

Huomionne pykälään ehdotetusta muutoksesta ja sen säännöskohtaisista perusteluista.

Työriitojen sovittelusta annetun lain 10§:ssä säädetään sovitteluprosessin etenemisestä. Valtakunnansovittelija kutsuu osapuolet neuvotteluun ja toimisi myös vapaaehtoisuuteen perustuvissa neuvotteluissa puheenjohtajana ja määräisi, millä tavoin ja missä järjestyksessä riitakohtat olisi käsiteltävä. Riitapuolten tulisi antaa sovittelijalle tämän asettamassa kohtuullisessa määräajassa ennen neuvottelujen aloittamista kirjallinen selvitys riidan kohteesta, sisällöstä sekä asiassa esittämistään vaatimuksista.

Tietojen antamista koskevan esityksen tarkoituksena on, että sovittelija saisi ennakkokäsityksen riidan sisällöstä ja osapuolten vaatimuksista. Säännös myös kannustaa osapuolia huolelliseen valmistautumiseen ennen neuvotteluiden aloittamista. Osapuolet voisivat kuitenkin täsmentää vaatimuksiaan vielä sovittelumenettelyn kuluessa ja sovittelijan olisi työriitalain 11 §:n mukaisesti otettava selvää niistä.

STTK kannattaa esitystä ja pitää hyvänä, että osapuolia kannustetaan huolelliseen valmistautumiseen ennen sovittelun käynnistymistä. Mahdollisuus vaatimusten ja tietojen täsmentämiseen sovittelun kestäessä on kuitenkin myös tärkeää käsittelyssä olevien asioiden moninaisuuden johdosta.

Työriitojen sovittelusta annetun lain 16 §:ään ehdotettu muutos

Huomionne pykälään ehdotetusta muutoksesta ja sen säännöskohtaisista perusteluista.

-

Oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa annetun lain 32 a §:ään ehdotettu muutos

Huomionne pykälään ehdotetusta muutoksesta ja sen säännöskohtaisista perusteluista.

Lakiin oikeudenkäynnistä työtuomioistuimessa ehdotetaan muutosta, jolla täsmennettäisiin työtuomioistuimen toimivaltaa kuulemismenettelyssä. Työtuomioistuin voisi asianosaisen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan varata tilaisuuden lausuman esittämiseen myös muulle henkilölle tai yhteisön edustajalle, jonka lausuma olisi muutoin asian selvittämiseksi tarpeen. Tällaisten henkilöiden ja yhteisöjen edustajien kuuleminen olisi työtuomioistuimen harkinnassa ja sen tulisi olla tarpeellista asian selvittämiseksi.

Kuulemismenettelyn laajentaminen voi tehostaa työehtosopimusten rajariitojen selvittämistä ja ratkaisua. STTK kannattaa työtuomioistuimen toimivallan täsmentämistä kuulemismenettelyssä.

Ahtiainen Minna
STTK ry.